

Her er Forbryderen — hug Hovedet af ham! — men ikke søger at forstaa Sagen i sin hele og sande Sammenhæng, ikke opdager de fine Forbindelseslinier, der er imellem Forbryderens Forbrydelse og Samfundets Forsyndelser.

Meget af det i Samfundet, som er medskyldigt i Sædelighedsforbrydelserne, kan kun gennem en Udviklingsproces rettes — saaledes alt det, der hænger sammen med Opfattelser og Anskuelse, med Mangel paa Oplysning og Viden, med Brist paa sjælelig Sundhed, Karakterudvikling og Viljekraft — og alt, hvad der kan gøres for at fremme denne Udviklingsproces, det bør gøres; men der er noget, som kan og bør gøres straks. Samfundets dømmende og straffende Myndigheder og Folkets Tillidsmænd, de i Samfundets Sager ledende og styrende har den uafviselige Pligt snarest muligt at tage Sagen op til grundig og alsidig Undersøgelse og Overvejelse og at træffe Foranstaltninger, der kan — om ikke ganske dæmme op for Voldtægtsforbrydelser, hvilket selvfølgelig er umuligt, — saa dog i videst mulig Omfang hæmme disse. Og de Foranstaltninger, som træffes, bør være lige langt fjærnet fra Gengældelsesteorier og Brutaltet som fra Slaphed og Sentimentalitet — de bør være i Overensstemmelse med de Principer, som de længst fremskredne og mest udviklede Nationer hylder og følger; de bør være paa Højde med, hvad vor Tids ypperste Viden og Erkendelse har lært os med Hensyn til Forbrydelser og Forbrydere.

Professor *Hoffding*: De har vist alle set en Fremstilling af Retfærdighedens Gudinde, saaledes som man i tidligere Tid plejede at fremstille hende, og saaledes som hun ogsaa staar paa en Bygning i denne Gade, en Fremstilling, der viser hende som en Kvindeskikkelse med et Bind for Øjnene. Det har kostet stor Kamp og megen Udvikling at naa saa vidt, at man ansaa Retfærdigheden for i en vis Forstand at være blind, thi dette er jo et Symbol for, at Retfærdigheden skal være upartisk og ikke skal bøje Retten for Gunst og Gave.

Dette Symbol slaar imidlertid ikke længere til. Det stemmer ikke længere med vor Opfattelse af Retfærdigheden. Nu fordrer vi, at Retfærdighedens Gudinde skal være seende, skal bruge sine Øjne baade til at se ud i Fremtiden for at se, hvad de forskellige Foranstaltninger, som man kalder Straf, vil føre til, og tillige skal se tilbage, ikke for at hævne, men for virkelig at forstaa, hvad der er sket, forstaa hvorfor det er sket, forstaa de dybest liggende Aarsager til de Gerninger, der er komne frem.

Der er nu, som udtalt af den foregaaende Taler, gaaet en stor Bølge af Harme, Indignation og Forbitrelse gennem det danske Folk over det, der er sket i den sidste Tid. Det er et stort Gode for et Samfund, naar en saadan Følelse kan vækkes. Det er en Kraft, der ikke kan undværes. Det er den Kraft, hvoraf i sin Tid den første Anelse om,

hvad Retfærdighed er, er udsprungen. Det er en Kraft, en Energi, som skal bevares. Det gælder blot om at retlede den, at føre den ind i de rigtige, heldigste Former.

Mest umiddelbart har Mennesket til alle Tider en Tendens til at lade den Harme, det føler over en forfærdelig Udaad, omsætte sig i Hævndaad. Men den Retfærdighed, der svarer til Hævnfølelsen, det er den blinde Retfærdighed. Den Retfærdighed gaar med Bind for Øjnene og ser hverken til højre eller til venstre, men har kun det Formaål at slaa til, naar en Ugerning begaaes. Det er imidlertid ikke den Retfærdighed, vi nu og i Fremtiden kan bruge. Vi trænger nu til en seende Retfærdighed, som forstaa Daaden, ikke blot den ydre, men ogsaa de Aarsager, som har fremkaldt den.

Men, kunde man spørge, hvad maa man da paa det Standpunkt, hvorpaa vi nu ønsker at staa, eller som vi i alt Fald haaber at komme til at staa paa, forstaa ved en retfærdig Straf? Hvad betyder Retfærdighed?

Jeg tror, at baade Jurister og Filosofer nu til Dags vil være klar over og enige om, at nogen ganske klar og simpel Straffeteori haves ikke. Der findes ikke noget klart, enkelt Synspunkt, ud fra hvilket man kan begrunde og retfærdiggøre det, man i gamle Dage kaldte Straf. En saadan ene saliggørende Straffeteori gives ikke. Men der gives noget andet, som maaske er endnu vigtigere, der gives en Maalestok for, hvor højt eller hvor lavt et Samfunds Straffevæsen staar til en vis given Tid.

Sammenligner man Straffelovene hos forskellige Folk til samme Tid eller hos det samme Folk til forskellige Tider, vil man sige, at nogle af dem staar højere, andre lavere. Hvornaar siger vi, at Straffevæsenet i et Land staar højt? Hvilken Maalestok har vi derfor? Jeg tror ikke, vi kan finde anden Maalestok end den: I hvilket Forhold staar den umiddelbare Hævnfølelse og Lysten til at skrække, til Hovedformaalet, at forebygge Forbrydelsen, opdrage og sikre Samfundet. Jo mere Hævn- og Skræmmelysten virker, des mere raa og barbarisk er Straffevæsenet, des mere nærmer Samfundets Behandling af Forbryderen sig den Gerning, Forbryderen har begaaet. Jo mere derimod Samfundets Behandling af Forbryderen gaar ud paa at sikre Samfundet og muligvis at faa Indflydelse paa Forbryderens Karakter, jo mere dette Hensyn er det ledende, des højere staar Straffeteorien i det givne Øjeblik i et Samfund.

For et Aarstid siden kom en Mand til mig og sagde, at han tænkte paa at rejse rundt i Landet og holde nogle Foredrag om vort Straffevæsen, og han spurgte mig da, om jeg ikke kunde angive ham en god Straffeteori, men det maatte være noget, der var klart og let forstaa-